

Урок 11

Тема уроку: Особливості ринку праці

Завдання:

1. Дайте письмово відповіді на питання:

Що таке ринок праці? Дайте визначення своїми словами.

У яких регіонах України найбільший попит на вашу професію?

Що таке сезонність ринку праці для слюсаря? Коли попит найвищий і чому?

(фото зошита присилайте на перевірку на ел.п. vgannochka@ukr.net)

Ринкова система являє собою сукупність взаємозв'язаних ринків, які охоплюють різноманітні сфери людської діяльності. Ці ринки взаємодіють між собою на основі цін, що формуються на них під впливом попиту і пропозиції, конкуренції тощо. Ринкові ціни є тією інформацією, що дає змогу постачальникам і споживачам ресурсів приймати необхідні економічні рішення та погоджувати їх. Складовими ринкової системи є: ринок товарів (сировини, матеріалів, палива, готових виробів, проектних робіт, наукових досліджень, послуг, житла), ринок капіталу (інвестицій, цінних паперів, і грошей (кредитів)) і ринок праці.

Ринок праці — це передусім система суспільних відносин, пов'язаних із купівлею і продажем товару "робоча сила". Крім того, ринок праці є сферою працевлаштування, формування попиту й пропозиції на робочу силу. Його можна трактувати і як механізм, що забезпечує узгодження ціни та умов праці між роботодавцями і найманими працівниками.

Особливість ринку праці полягає в тому, що він охоплює не тільки сферу обігу товару "робоча сила", а й сферу виробництва, де наймані й працівник працює. Відносини, що тут виникають, зачіпають важливі соціально-економічні проблеми, а тому потребують особливої уваги з боку держави.

У ринковій економіці ринок праці охоплює всіх здатних працювати: як зайнятих, так і не зайнятих найманою працею. Серед незайнятих розрізняють такі групи працездатних людей:

- особи, що не працюють, але бажають працювати й шукають роботу (безробітні, які мають відповідний статус; особи, які мають вперше приступити до трудової діяльності; особи, які шукають зайняття після перерви в роботі);
- особи, котрі хоча і мають роботу, проте не задоволені нею і шукають друге місце основної або додаткової роботи;
- особи, які зайняті, проте явно ризикують втратити роботу і тому шукають друге місце роботи.

Указані категорії людей і визначають пропозицію праці на ринку праці.

Отже, ринок праці — це ринок найманої праці. Він охоплює відносини від моменту наймання працівників на роботу до їхнього звільнення.

На відміну від звичайного товарного ринку, робоча сила — це особливий товар:

- Її не можна зберігати довго (втрачені робочі години зникають назавжди).
- Якість залежить від кваліфікації, досвіду, мотивації та здоров'я працівника.
- На неї сильно впливають соціальні, демографічні та законодавчі фактори.

Загальні особливості ринку праці в Україні

- Дефіцит кваліфікованих робітничих кадрів (особливо в реальному секторі).
- Низька трудова мобільність (люди неохоче переїжджають).
- Значна тіньова зайнятість.
- Вплив війни: мобілізація, міграція, руйнування підприємств.
- Зростання попиту на робітничі професії через розвиток агросектору та відновлення країни.

Ваша професія належить до **високо дефіцитних** на сьогодні. Ось ключові особливості:

Високий попит на спеціалістів У агросекторі постійно не вистачає слюсарів, механіків, трактористів-машиністів. За даними досліджень 2024–2026 років, 60–80% агропідприємств відчувають дефіцит робітничих кадрів, особливо з ремонту та обслуговування техніки. На кожне резюме досвідченого слюсаря припадає кілька вакансій.

Сезонність Попит на ваші послуги сильно зростає навесні (підготовка до посівної) та восени (збиральна кампанія). Взимку роботи менше, але саме тоді проводять капітальний ремонт техніки.

Географічна специфіка Найбільше вакансій — у сільських районах, Полтавській, Вінницькій, Черкаській, Харківській, Дніпропетровській областях. У містах роботи менше, але вищі зарплати в сервісних центрах великих дилерів (John Deere, CLAAS, New Holland тощо).

Вплив технологій Сучасна сільгосптехніка — це складна електроніка, гідравліка, комп'ютерні системи. Простого «гайковерта» вже недостатньо. Роботодавці шукають слюсарів, які вміють працювати з діагностичним обладнанням, читати схеми та програмне забезпечення.

Заробітна плата Зарплата залежить від кваліфікаційного розряду, досвіду та регіону. Слюсар 4–6 розряду в агрофірмі може отримувати від 15 000 до 30 000+ грн на місяць

(залежно від сезону та преміальних). У власній майстерні або з виїздом на поле заробіток може бути значно вищим.

Професія дає чудові шанси стати підприємцем:

- Відкриття власної ремонтної майстерні.
- Мобільний сервіс (виїзд на поле з обладнанням).
- Спеціалізація на певних марках техніки.
- Надання послуг з діагностики, тюнінгу, відновлення деталей.
- Робота за договором з кількома господарствами.

Переваги: низький поріг входу (інструмент, гараж, реклама в громадах), постійний попит, можливість працювати самостійно або з невеликою бригадою.

Щодо ризику та виклики на ринку праці: фізично важка робота (шум, вібрація, важкі деталі, робота на відкритому повітрі); сезонні коливання доходів; необхідність постійно підвищувати кваліфікацію.